

Riktlinje för genomförande av visselblåsardirektivet inom Säffle kommunkoncern

Innehåll

1	Bakgrund	3
1.1	Lagen om skydd för personer som rapporterar om missförhållanden	3
1.2	Syftet med riktlinjen.....	3
1.3	Övriga styrdokument, lagar och förordningar	4
2	Riktlinje för visselblåsardirektivet	4
2.1	Organisation och ansvar	4
2.2	Rapporteringskanaler och förfaranden inom kommunkoncernen.....	4
2.2.1	Visselblåsarfunktion för kommunkoncernen vid kommunledningskontoret.....	4
2.2.2	Extern funktion för mottagning och bedömning av rapporter.....	5
2.2.3	Utredning/uppföljning av rapporter	5
2.2.4	Information och sekretess.....	6
2.3	Utvärdering.....	6

1 Bakgrund

1.1 Lagen om skydd för personer som rapporterar om missförhållanden

Denna riktlinje har tagits fram med anledning av lagen (2021:890) om skydd för personer som rapporterar om missförhållanden, den så kallade visselblåsarlagen.

Visselblåsarlagen gäller vid rapportering i ett arbetsrelaterat sammanhang av information om missförhållanden som det finns ett allmänintresse av att de kommer fram. Lagen gäller även vid rapportering i ett arbetsrelaterat sammanhang av information om missförhållanden som strider mot en direkt tillämplig unionsrättsakt inom tillämpningsområdet för visselblåsarlagets direktiv, mot en lag eller andra föreskrifter som genomför en sådan unionsrättsakt eller som motverkar målet eller syftet med bestämmelserna i en sådan unionsrättsakt. De unionsrättsakter som omfattas räknas upp i en bilaga till visselblåsarlagets direktiv. Det gäller t.ex. bestämmelser inom områdena offentlig upphandling, miljöskydd, livsmedelssäkerhet, folkhälsa och skydd av privatlivet och personuppgifter.

En rapporterande person – en så kallad visselblåsare – har enligt lagen ett skydd mot repressalier och mot hindrande av rapportering. Den som rapporterar får inte göras ansvarig för att ha åsidosatt sin tystnadsplikt, under förutsättning dels att personen vid rapporteringen hade skälig anledning anta att rapporteringen av informationen var nödvändig för att avslöja det rapporterade missförhållandet, dels att rapporteringen inte innefattar ett uppsåtligt röjande av uppgift som inte omfattas av grundlagsskyddad meddelarfrihet. För båda skydden gäller som ytterligare förutsättning att den rapporterande personen hade skälig anledning anta att informationen om missförhållandena var sann vid tidpunkten för rapporteringen.

Endast de personkategorier som anges i visselblåsarlagen har möjlighet att rapportera med skydd av lagen. Dessa kategorier är – något förenklat – arbetstagarare, den som söker arbete, den som söker eller utför volontärarbete eller praktik, inhyrda arbetstagarare, egenföretagarare som söker eller utför uppdrag, personer som ingår i ett företags förvaltnings-, lednings- eller tillsynsorgan och aktieägare som är verksamma i aktiebolaget. Skyddet gäller även efter att personen har lämnat verksamheten. Andra personkategorier – som till exempel elever, brukare eller medborgare i allmänhet – kan alltså inte rapportera enligt visselblåsarlagets bestämmelser.

Visselblåsarlagets regler om interna rapporteringskanaler och förfaranden samt information som ska lämnas i det sammanhanget tillämpas för kommuner och kommunala bolag från och med den 17 juli 2022.

1.2 Syftet med riktlinjen

Syftet med denna riktlinje är att lägga fast ordningen och organisationen inom kommunkoncernen för de interna rapporteringskanalerna och förfarandena för rapportering och uppföljning i enlighet med visselblåsarlagets krav.

1.3 Övriga styrdokument, lagar och förordningar

Offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)

2 Riktlinje för genomförande av visselblåsardirektivet inom Säffle kommunkoncern

2.1 Organisation och ansvar

Visselblåsardirektivet och denna riktlinje gäller samtliga nämnder och bolag inom kommunkoncernen Säffle kommun. Som särskilt direktiv till bolagen i koncernen Säffle kommunföretag AB gäller att de ska tillämpa och vara bundna av denna riktlinje.

2.2 Rapporteringskanaler och förfaranden inom kommunkoncernen

Enligt visselblåsarlagen (5 kap 5 §) ska verksamhetsutövaren utse oberoende och självständiga personer eller enheter som ska vara behöriga att på verksamhetsutövarens vägnar

1. ta emot rapporter och ha kontakt med rapporterande personer,
2. följa upp (utreda) det som rapporteras, och
3. lämna återkoppling om uppföljningen till rapporterande personer.

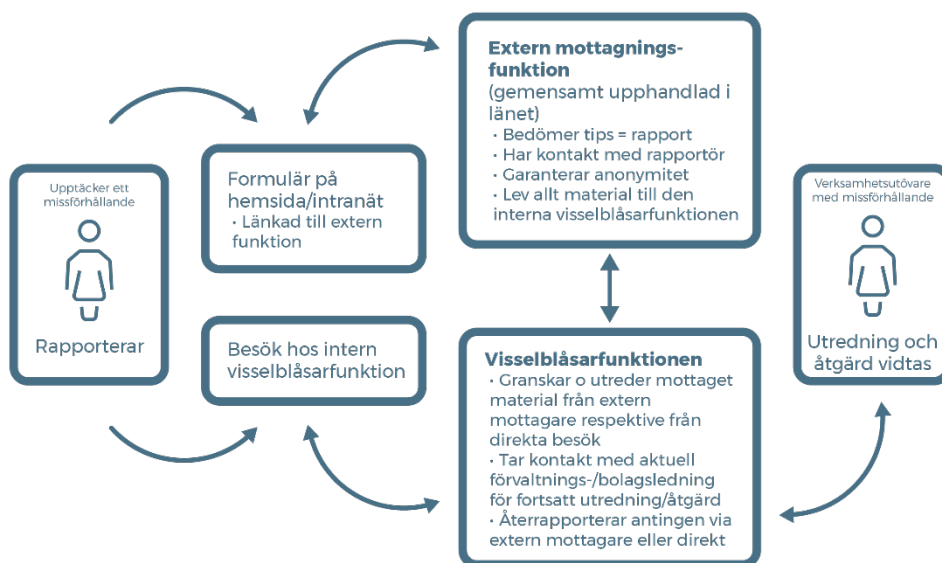
De som utses får enligt lagen antingen vara anställda hos verksamhetsutövaren eller hos någon som har anlåtts för att hantera rapporteringskanalerna och förfarandena för verksamhetsutövarens räkning. Kommuner får dela rapporteringskanalerna och förfarandena med bland annat kommunala bolag (5 kap 4 §).

Det är av stor vikt att den som rapporterar kan vara trygg med att rapporten tas emot och hanteras på ett objektivt och korrekt sätt. Förutom genom de krav som ställs i visselblåsarlagen, inskräps detta även genom förstärkta regler om sekretess i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), som bland annat innebär att uppgifter om den rapporterande personens identitet omfattas av absolut sekretess.

2.2.1 Visselblåsarfunktion för kommunkoncernen vid kommunledningskontoret

Kommunkoncernen har en särskild visselblåsarfunktion organisatoriskt placerad vid kommunledningskontoret. Visselblåsarfunktionen ska bestå av sådana oberoende och självständiga personer som avses i 5 kap 5 § visselblåsarlagen. Dessa personer ska vara anställda i kommunen och så få som möjligt för att minimera hanteringen kopplad till rapporterna. Personerna, som utses av kommundirektören, ska företräda kompetensområdena juridik, arbetsrätt och ekonomi och ha personliga ersättare som tjänstgör vid ordinarie persons förhinder eller jäv.

Personerna som ingår i visselblåsarfunktionen har de behörigheter som anges i 5 kap 5 § visselblåsarlagen. I mandatet ingår att inleda och avsluta utredningar samt frihet att formulera slutsatser från uppföljningen av rapporter utan godkännande från någon annan. Behörigheterna ska utövas med beaktande av de behörigheter som särskilt lämnas till den externa funktion för mottagning och bedömning av rapporter som ska finnas enligt vad som närmare anges i punkt 3.4. Visselblåsarfunktionen har även en samordnande och allmänt stödjande roll i frågor om visselblåsning.

2.2.2 Extern funktion för mottagning och bedömning av rapporter

Kommunkoncernens parter ska använda sig av en extern mottagningsfunktion för att säkerställa att skyldigheterna enligt visselblåsarlagen fullgörs på ett korrekt sätt. Den externa funktionen ska vara det primära mottagningsstället för tips, bedöma om tips som inkommer kvalificerar som rapport enligt visselblåsarlagen eller inte och hålla erforderliga kontakter med rapporterande personer. Ansvar för uppföljning (utredning) i anledning av rapport ligger däremot på visselblåsarfunktionen vid kommunledningskontoret. I frågor som angår enskilda rapporter ska den externa funktionen ha sina kontakter med visselblåsarfunktionen, som i sin tur svarar för kontakterna med berörd verksamhetsutövare. Den externa funktionen är gemensamt upphandlad för samtliga Värmländska kommuner.

2.2.3 Utredning/uppföljning av rapporter

Berörd förvaltning/bolag ska vid utredning/uppföljning utifrån inkommen rapport, på egen bekostnad, ställa information, personal och övriga resurser till visselblåsarfunktionens förfogande i den omfattning och på det sätt som funktionen bedömer vara erforderligt för att genomföra utredningen.

Påståenden eller misstankar som uppkommer om brottsliga gärningar bör överlämnas till brottsbekämpande myndigheter genom polisanmälan i ett så tidigt skede som möjligt.

Utredningen/uppföljningen ska genomföras av särskilt anlita extern utredare i de fall i de fall ett enskilt rapporteringsärende medför att visselblåsarfunktionens oberoende eller självständighet kunde riskeras – till exempel om rapporten skulle handla om en person i ledande ställning vid kommunledningskontoret.

Färdig utredning lämnas till berörd verksamhetsutövare – om möjligt till dess högsta ledning – för vidare handläggning. Åtterrapporing ska ske från verksamhetsutövaren/förvaltningen till visselblåsarfunktionen, som genom den externa funktionen enligt punkt 3.4 ansvarar för att återkoppling sker till rapporterande person enligt visselblåsarlagens krav.

2.2.4 Information och sekretess

Information om enskild rapport får delas av visselblåsarfunktionen eller extern part som anlitas för hantering eller utredning i anledning av rapporten endast med iakttagande av de bestämmelser om sekretess och tystnadsplikt som gäller enligt lag och i övrigt endast i den utsträckning som fordras för att visselblåsarlagen och denna riktlinje ska kunna efterföljas. Visselblåsarfunktionen ska – med beaktande av denna begränsning – periodiskt lämna kommunstyrelsen skriftlig sammanställning med översiktlig information om frekvensen och hanteringen av inkomna rapporteringsärenden, som ett led i kommunstyrelsens uppfyllande av dess uppsiktsplikt enligt kommunallagen (2017:725).

2.3 Utvärdering

Kommunledningskontoret ansvarar för att kommunkoncernens efterlevnad av denna riktlinje och kraven enligt visselblåsarlagen utvärderas årligen.